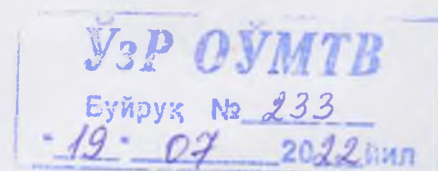

**O‘zbekiston Respublikasi
Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi**

**60812200 – O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi)
bakalavriat ta’lim yo‘nalishining malaka talablari**

Toshkent

ISHLAB CHIQILGAN VA KIRITILGAN:

- Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti.

TASDIQLANGAN VA AMALGA KIRITILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligi huzuridagi Oliy, o‘rta maxsus va professional ta‘lim yo‘nalishlari bo‘yicha o‘quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022 yil «7» 07 dagi 3 - sonli yig‘ilishida ma‘qullangan.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligining 2022 yil «19» 07 dagi 233 -sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan.

JORIY ETILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligi.

Mazkur malaka talablari “Oliy ta‘limning davlat ta‘lim standarti. Asosiy qoidalar”, “Oliy ta‘lim yo‘nalishlari va mutaxassisliklari klassifikatori”, O‘zbekiston Respublikasi Milliy malaka ramkasiga muvofiq ishlab chiqilgan va rasmiy me‘yoriy-uslubiy hujjat hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasi hududida Malaka talablarini rasmiy chop etish huquqi O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligiga tegishlidir.

MUNDARIJA

T/r		bet
1.	<i>60812200 – O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi) bakalavriat ta‘lim yo‘nalishining umumiy tavsifi.....</i>	4
1.1.	Qo‘llanish sohasi	4
1.1.1.	<i>60812200 – O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi) ta‘lim yo‘nalishi Malaka talabining qo‘llanishi</i>	4
1.1.2.	Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari.....	4
1.2.	<i>60812200 – O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi) ta‘lim yo‘nalishi bo‘yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining tavsifi.....</i>	4
1.2.1.	<i>60812200 – O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi) ta‘lim yo‘nalishi bo‘yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatining sohalari.....</i>	4
1.2.2.	<i>60812200 – O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi) ta‘lim yo‘nalishi bo‘yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining obyektlari.....</i>	5
1.2.3.	<i>60812200 – O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi) ta‘lim yo‘nalishi bo‘yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining turlari.....</i>	5
1.2.4.	<i>60812200– O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi) ta‘lim yo‘nalishi bo‘yicha bakalavrlar kasbiy vazifalari.....</i>	5
2.	<i>60812200– O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi) ta‘lim yo‘nalishi bo‘yicha bakalavrlarning kasbiy kompetensiyalariga qo‘yiladigan talablar.....</i>	7
2.1.	Umumiy kompetensiyalar.....	7
2.2.	Kasbiy kompetensiyalar.....	7
	Bibliografik ma‘lumotlar.....	8
	Kelishuv varag‘i	9

1. 60812200 – O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi) bakalavriat ta‘lim yo‘nalishining umumiy tavsifi

60812200 – O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi) ta‘lim yo‘nalishi bo‘yicha bakalavrlar tayyorlash kunduzgi va sirtqi ta‘lim shakllarida amalga oshiriladi. O‘qitish kredit-modul tizimi asosida tashkil qilinadi. Kunduzgi ta‘limda bakalavriat dasturining me‘yoriy muddati 4 yil.

1.1. Qo‘llanish sohasi.

1.1.1. 60812200 – O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi) ta‘lim yo‘nalishi Malaka talabining qo‘llanilishi

Malaka talabi **60812200 – O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi)** ta‘lim yo‘nalishi bo‘yicha bakalavrlar tayyorlovchi barcha oliy ta‘lim tashkilotlari uchun talablar majmuini ifodalaydi.

1.1.2. Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari:

- mazkur ta‘lim yo‘nalishi bo‘yicha malaka talablari, o‘quv reja va fan dasturlarini ishlab chiqish va yangilash, ular asosida o‘quv jarayonini samarali amalga oshirish uchun mas‘ul hamda o‘z vakolat doirasida bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta‘lim tashkilotining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o‘quv-uslubiy boshqarma (bo‘limi) boshlig‘i, dekanlar va kafedra mudirlari) va professor-o‘qituvchilari;

- ta‘lim yo‘nalishining o‘quv rejasi va fan dasturlarini o‘zlashtiruvchi oliy ta‘lim tashkilotining talabalari;

- bakalavriat bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestasiya komissiyalari;

- ta‘limni boshqarish bo‘yicha vakolatli davlat organlari;

- oliy ta‘lim tashkilotlarini moliyalashtirishni ta‘minlovchi organlar;

- oliy ta‘lim tizimini akkreditasiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatli davlat organlari;

- kadrlar buyurtmachilari va ish beruvchi tashkilot va korxonalar;

- oliy ta‘lim tashkilotlariga o‘qishga kirayotgan abituriyentlar, ularning ota-onalari va boshqa manfaatdor shakslar.

1.2. 60812200 – O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi) ta‘lim yo‘nalishi bo‘yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining tavsifi

1.2.1. 60812200 – O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi) ta‘lim yo‘nalishi bo‘yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatining sohalari:

60812200– O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi) – qishloq xo‘jaligi sohasidagi yo‘nalish bo‘lib, o‘simlikshunoslik sohasida tashkilotlarida mehnat faoliyatini tashkil etish, mehnatni me‘yorlash, oziq-ovqat xavfsizligini ta‘minlashda yaylov va cho‘l o‘simliklarini o‘stirish, ko‘paytirish, urug‘chilik ishlarini tashkil etish, tabiiy yaylovlarni saqlash va samaradorligini oshirish, yaylovlarni fitomeliorasiya ishlarini amalga oshirish, yaylov-cho‘l ekologiyasini yaxshilash, yaylovlarda yuqori va sifatli oziq birlik yetishtirishni ta‘minlaydigan o‘simliklar qoplamini shakllantirish yuzasidan chora-tadbirlar ishlab chiqish va amalga oshirish, me‘yoriy hujjatlarini ishlab chiqish va amaliyotga tadbiq etish, ozuqa yetishtirishning innovasion texnologiyalar asosida mahsulot ishlab chiqarishni amalga oshirish bilan bog‘liq kompleks masalalar majmuasini qamrab oladi.

Yo‘nalish bo‘yicha fan, texnika va texnologiyalarning zamonaviy yutuklari, kadrlar buyurtmachilari talablaridan kelib chiqqan holda bakalavlarning kasbiy faoliyati soxalarida

qo'shimcha va o'zgarishlar mumkin.

1.2.2. 60812200 – O'simlikshunoslik (yaylov-cho'l o'simlikshunosligi) ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining obyektlari:

-Respublika qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish jarayonlar, Respublika Veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish davlat qo'mitasi, qishloq xo'jaligi viloyat boshqarmalari, tuman qishloq xo'jalik bo'limlari, Respublika fermer, dehqon xo'jaliklari va yer egalari Kengashi, viloyat va tuman bo'limlari, O'simlikshunoslik ilmiy-tadqiqot instituti va uning viloyatlardagi filiallari, yem-xashak ekinlarini navlarini sinash uchastkalari, elita va urug'chilik xo'jaliklari, chorvachilikka ixtisoslashgan yaylov mintaqasi chorvachilik klasterlari, yaylov-cho'l o'simlikshunosligi dorivor o'simliklari plantatsiyalari, o'rmon xo'jaligi Respublika va viloyat boshqarmalari, tabiatni muhofaza qilish tashkilotlarining yaylov-cho'l o'simliklari bo'limlari;

- qishloq xo'jaligi boshqarmalari, yaylov va cho'l mintaqasi chorvachilik klasterlari, o'rmon xo'jaligining dorivor o'simliklar plantatsiyalari bo'limlari, qorako'lchilikka ixtisoslashgan klasterlar yaylov va cho'l o'simliklari, ilmiy-tadqiqot jarayonlari;

- davlat, aksionerlik va xususiy kompaniyalar (firmalar), ishlab chiqarish birlashmalari, iqtisodiyotning turli soha va tarmoqlarida boshqaruv qarorlarini amalga oshirish jarayonlari.

1.2.3. 60812200–O'simlikshunoslik (yaylov-cho'l o'simlikshunosligi) ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining turlari:

- tashkiliy-boshqaruv;
- ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish;
- axborot-tahliliy faoliyat;
- ilmiy-tadqiqot faoliyati;
- tadbirkorlik.

1.2.4. 60812200 –O'simlikshunoslik (yaylov-cho'l o'simlikshunosligi) ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy vazifalari

60812200 –O'simlikshunoslik (yaylov-cho'l o'simlikshunoslik) ta'lim yo'nalishi bo'yicha Milliy malaka ramkasining 6-malaka darajasi hamda bakalavr kasbiy faoliyatlarining sohalari, obyektlari va turlariga muvofiq bakalavriat bitiruvchisi quyidagi kasbiy vazifalarni bajarishga qodir bo'lishi lozim:

Tashkiliy-boshqaruv faoliyatida:

- ishlab chiqarishni tashkil etish va boshqarish;
- tashkilot va korxonalar faoliyatini strategik rivojlantirishda zamonaviy bilimlarni qo'llash orqali boshqarish;
- tashkilot, korxonalar va ularning alohida bo'linmalari tashkiliy tuzilmasini optimallashtirish, xodimlarning professional tayyorgarlik darajasini oshirib borishni tashkil qilish va boshqarish, mehnat salohiyatidan samarali foydalanishni rejalashtirish, mehnatni rag'batlantirish tizimini yo'lga qo'yish;
- birlamchi ishlab chiqaruvchi bo'g'in ishini tashkil qilish va uni boshqarish;
- bajarayotgan faoliyati bo'yicha ish rejasini tuzish va uni bajarish, nazorat qilish va amalga oshirilgan ishlarning natijalarini baholash;
- kasbga oid muammolar yechimlarini amaliyotga tatbiq etish, ishlab chiqarish jarayonida sifatni boshqarish;
- korxonalar tashkiliy-boshqaruv faoliyatida qabul qilinadigan qarorlarni ijtimoiy-iqtisodiy samaradorlik mezonlari asosida ishlab chiqishda hamda qarorlarni muqobil variantini tanlab olishni asoslashda ishtirok etish;
- zamonaviy axborot texnologiyalardan boshqaruvda foydalanish;
- atrof-muhitni muhofaza qilish va mehnat xavfsizligi talablariga mos kelishi borasida ishlab chiqarish jarayonlarini nazorat qilish.

Ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish faoliyatida:

- ishlab chiqarish korxonalari, agroklastlar, yirik va ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklari faoliyatini rejalashtirishda ishtirok etish;

- shirkat, fermer, dehqon, xo'jaliklari, parrandachilik fabrikalari va fermalarida ozuqa yetishtirish faoliyatini rejalashtirishda ishtirok etish;

- hayvonlar va parrandalarning ozuqalarini yetishtirishni ilmiy asosda tashkil etish va bazasini yaratish bo'yicha zamonaviy agronomiya xizmatini ko'rsatish;

- yem xashak ekinlarini zamonaviy usullardan foydalangan holda yetishtirish;

- yem xashak ekinlari yetishtirishning chorva mollari ehtiyojidan kelib chiqib agronomiya xujjatlarini yuritish;

- oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda ozuqabop o'simliklarni o'stirish, ko'paytirish, urug'chilik ishlarini tashkil etish;

- ozuqa hamda ozuqabop vitaminli qo'shimchalar tayyorlash, ozuqalarni saqlash bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish;

- agronomiya xizmatini ko'rsatish uchun yangi texnologiyalarni ishlab chiqish va ilg'or, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash;

- chorvachilik ixtisoslashgan klaster tizimlarida maydon birligidan yuqori va sifatli oziq birlik yetishtirishni ta'minlaydigan usullarini ishlab chiqish;

- agronomiya korxonalarining biznes loyahasini ishlab chiqish va tahlil qilish;

- agronomiya korxonalarining eksport va import faoliyatini tahlil etish;

- tabiiy resurslarni muhofaza qilish va hayot faoliyati xavfsizligi qoidalarni ta'minlash;

- ishlab chiqarish jarayonlari monitoringi va sifatini baholash usullari va mexanizmlarini ishlab chiqish;

- ishlab chiqarish jarayonlari va resurslaridan foydalanishni rejalashtirish, favqulodda sodir bo'lishi mumkin bo'lgan xavf-xatarlarni tahlil qilish;

- ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish korxonalariga investitsiyalarni jalb qilish mexanizmlarini qo'llash, investitsion loyihalarni ishlab chiqish va boshqarish.

Axborot-tahliliy faoliyatida:

- boshqaruv qarorlarini qabul qilish uchun tashkilotning tashqi va ichki muhiti omillari to'g'risidagi ma'lumotlarni to'plash, qayta ishlash va tahlil qilish;

- qaror qabul qilish, faoliyatni rejalashtirish va boshqarish uchun ma'lumot to'plash, tashkilotning ichki axborot tizimini yaratish va uning ishlashini boshqarish;

- tashkilotning ichki hujjat aylanishi tizimini ishlab chiqish va boshqarish, tashkilotlar faoliyatining turli ko'rsatkichlari bo'yicha ma'lumotlar bazasini yuritish;

- loyihalar samaradorligini baholash;

- axborot-tahlil faoliyati natijalari bo'yicha hisobot tayyorlash;

- boshqaruv qarorlarining samaradorligini baholash.

Ilmiy-tadqiqot faoliyatida:

- ilmiy-tadqiqot institutlari va markazlarda tarmoqlar va sohalarni zamonaviy boshqarish usullari bo'yicha ilmiy tadqiqot ishlarini amalga oshirishga qatnashish;

- xo'jalik yurituvchi subyektlarni zamonaviy boshqarish tizimini ta'minlashga bag'ishlangan mamlakatdagi va xorijiy davlatlardagi fan-texnika yutuqlari, maxsus adabiyotlar va boshqa ilmiy-texnik axborotlarni o'rganish;

- tarmoqlar va sohalarni zamonaviy boshqarish tizimini ta'minlash borasidagi muammoli mavzular bo'yicha axborotlarni yig'ish, qayta ishlash, tahlil qilish va tizimlashtirish ishlarini amalga oshirish;

- internet tarmog'ida eng yangi ilmiy yutuqlar haqidagi ma'lumotlarni maqsadga yo'nalgan holda qidirish va topish;

- ilmiy tadqiqot ishlanmalarini tayyorlash, soha adabiyotlari ekspertizasini amalga oshirishda qatnashish;

- tadqiqot natijalari va ishlanmalarni tadbiq etish.

Tadbirkorlik faoliyatida:

- yangi biznes-loyihalarni shakllantirish va amalga oshirish;
- biznesni tashkil etish, biznes-rejalarni ishlab chiqish va amalga oshirish.

2. 60812200 –O‘simlikshunoslik (yaylov-cho‘l o‘simlikshunosligi) ta‘lim yo‘nalishi bo‘yicha bakalavrlarning kasbiy kompetensiyalariga qo‘yiladigan talablar**2.1. Umumiy kompetensiyalar:**

- davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilishi, ijtimoiy-iqtisodiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qila olish;
- xorijiy tillardan birida kasbiy faoliyatiga oid hujjatlar va ishlar mohiyatini tushunishi, tabiiy ilmiy fanlar bo‘yicha kasbiy faoliyati doirasida zaruriy bilimlarga ega bo‘lishi hamda ulardan zamonaviy ilmiy asosda kasb faoliyatida foydalana bilish;
- axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatida qo‘llay bilishi, axborotlarni yig‘ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini egallagan bo‘lishi, faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qabul qila olish;
- yangi bilimlarni mustaqil egallay bilishi, o‘z ustida ishlashi va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olish;
- sog‘lom turmush tarzi va unga amal qilish zaruriyati to‘g‘risida tasavvurga ega bo‘lish.

2.2. Kasbiy kompetensiyalar:

- me‘yoriy-huquqiy hujjatlarni izlash, tahlil qilish va ulardan kasbiy faoliyatida foydalanish ko‘nikmalariga ega bo‘lish;
- tashkiliy tuzilmalarni optimallashtirish, kadrlarni boshqarish strategiyasini qo‘llash, tadbirlarni rejalashtirish va amalga oshirish ko‘nikmalariga ega bo‘lish;
- muzokaralar, uchrashuvlar, ishbilarmonlik yozishmalarini olib borish va onlayn aloqalarni amalga oshirishni bilish;
- korporativ axborot tizimlarini, moliyaviy-iqtisodiy tahlil va moliyaviy hisobotni tayyorlashni, ma‘lumotlar bazasini yuritishni bilish;
- ozuqa ekinlarini yetishtirishda ekinlarning biologik xususiyatlari, mintaqaning tuproq iqlim sharoiti ekinlarni yetishtirishning maqsadi inobatga olingan xolda talabalarda ozuqaviy qimmatini yuqori tannarxi past ozuqalar yetishtirish, boshqarishning zamonaviy texnologiyalarini, xodimlar jamoasiga yetakchilik qilishni bilish;
- o‘simlikshunoslik fanida ekinlarni yetishtirishda atmosfera azotidan foydalanib biologik azot hosil qiluvchi ekinlar xususiyatidan foydalanish, tuproqqa ishlov berishlar sonini kamaytirish, tuproqqa ishlov bermasdan hosil yetishtirish bo‘yicha talabalarda bilim, ko‘nikma malaka hosil qilinadi hamda ularni amaliyotda qo‘llay olish malakasi shakllantirish chora-tadbirlari rejasini tuzish va nazorat qilish ko‘nikmalariga ega bo‘lish;
- oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligini ta‘minlashga qaratilgan agronomiya-sanitariya ekspertizasini amalga oshirish uquviga ega bo‘lish;
- Yaylov cho‘l o‘simliklarining hayotiy sikllari suvga haroratga ozuqa moddalarga tuproqqa talablari asosida yangi ozuqabob ekinlar ekish muddatlari me‘yorlari usullari bo‘yicha bilim ko‘nikma malaka hosil qilinadi hamda ularni amaliyotda qo‘llay olish malakasi shakllantiriladi. Tannazulga uchragan yaylov va cho‘llarda o‘simliklar qoplamini chora tadbirlar tizimini ishlab chiqish va ularni samarali usullarini qo‘llash ko‘nikmalariga ega bo‘lish;
- yechilayotgan ilmiy muammolar va topshiriqlarning konseptual hamda nazariy modellarini ishlab chiqish va ilmiy-tadqiqot natijalari bo‘yicha tavsiyalar va ishlanmalarni amaliyotga tatbiq etish ko‘nikmalariga ega bo‘lish.

Bibliografik ma'lumotlar

UDK 002: 651. 1/7

Guruh T 55

OKS 01.040.01

Tayanch so'zlar:

kasbiy faoliyat turi, kompetensiya, ta'lim yo'nalishi, kasbiy faoliyat obyekti, kasbiy faoliyat sohasi, kasbiy faoliyat turi, kredit, modul, bakalavriat, o'quv reja, fan dasturi, o'quv jarayoni, malakaviy amaliyoti, bitiruv malakaviy ish, baholash, ichki nazorat, yakuniy davlat nazorati, davlat-jamoatchilik nazorati, tashqi nazorat, moddiy-texnik baza, davlat attestasiyasi, mustaqil ta'lim, o'quv fanlari bloki, oliy ta'lim muassasasi, ta'lim jarayoni, ta'lim sifati nazorati, profil, ishlab chiqarish, ilmiy-tadqiqot jarayonlari, qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi ta'lim sohasi, qishloq xo'jaligi, veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish davlat qo'mitasi, qishloq jo'jalik boshqarmalari, qishloq xo'jaligi tuman bo'limlari, chorvachilik klasterlari, yaylov-cho'l mintaqasi ozuqabop o'simliklar yetishtirish klasteri, dorivor o'simliklar plantasiyalari, tabiiy yaylovlar, yem-xashak ekinlari urug'chilik birlashmalari, o'simlikshunoslik ilmiy tadqiqot institutlari va uning viloyatlardagi filiallari, qorako'lchilik va cho'l ekkologiyasi ilmiy tadqiqot institutning yaylov-cho'l o'simlikshunosligi laboratoriyalari, Respublika va viloyatlar fermer, dehqon xo'jaliklari va tomorqa yer egalari Kengashlari, urug'chilik inspeksiyalari, elita va reproduksiyali urug'lar.

KELISHUV VARAG'I

ISHLAB CHIQLDI:

**Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
Chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti**

Rektor X.B. Yunusov

2022 yil « _____ » _____

M.O'.

KELISHILDI:

**O'zbekiston Respublikasi
Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi
huzuridagi Oliy ta'limni rivojlantirish
tadqiqotlari va ilg'or texnologiyalarni tatbiq
etish markazi**

Direktor Sh. Yakubov

2022 yil « _____ » _____

M.O'.

**O'zbekiston Respublikasi Veterinariya va
chorvachilikni rivojlantirish davlat
qo'mitasi**

Rais B.T. Norqobilov

2022 yil « _____ » _____

M.O'.

**Toshkent Davlat agrar
universiteti**

Birinchi prorektor S. Islamov

2022 yil « _____ » _____

M.O'.

**Qorako'chilik va cho'l ekologiyasi
ilmiy-tadqiqot instituti**

Direktor v.b. A. Xatamov

2022 yil « _____ » _____

M.O'.

